ECLI:LV:AT:2019:0430.11096061617.5.L

Lieta Nr. 11096061617, SKK-36/2019

Krimināllietu departaments

Latvijas Republikas Senāts

LĒMUMS

Rīgā 2019.gada 30.aprīlī

Tiesa šādā sastāvā: senatori Anita Poļakova, Aija Branta, Pēteris Dzalbe

izskatīja rakstveida procesā krimināllietu sakarā ar apsūdzēto /pers. D/ un /pers. E/ kasācijas sūdzībām par Rīgas apgabaltiesas 2018.gada 5.jūnija lēmumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Rīgas pilsētas Pārdaugavas tiesas 2017.gada 22.novembra spriedumu

[1.1] **/pers. D/**, personas kods /personas kods/,

atzīts par vainīgu Krimināllikuma 253.[1]panta otrajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīts ar brīvības atņemšanu uz 4 gadiem un ar probācijas uzraudzību uz 3 gadiem.

Saskaņā ar Krimināllikuma 51.pantu noteiktajam sodam pilnībā pievienots sods, kas nav izciests pēc Jēkabpils tiesas 2016.gada 13.jūlija lēmuma, un galīgais sods /pers. D/ noteikts brīvības atņemšana uz 5 gadiem 4 mēnešiem 29 dienām, probācijas uzraudzība uz 3 gadiem un transportlīdzekļa vadīšanas tiesību atņemšana uz 2 gadiem 5 mēnešiem 1 dienu.

Soda laikā ieskaitīts aizturēšanā un apcietinājumā pavadītais laiks no 2017.gada 22.marta līdz 2017.gada 22.novembrim.

/pers. D/ piemērotais drošības līdzeklis – apcietinājums – atstāts negrozīts.

No /pers. D/ valsts labā piedzīti 1054,70 *euro* – procesuālie izdevumi par advokāta palīdzību.

[1.2] **/pers. E/**, personas kods /personas kods/,

atzīts par vainīgu Krimināllikuma 253.[1]panta otrajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīts ar brīvības atņemšanu uz 4 gadiem un ar probācijas uzraudzību uz 3 gadiem.

Soda laikā ieskaitīts aizturēšanā un apcietinājumā pavadītais laiks no 2017.gada 22.marta līdz 2017.gada 22.novembrim.

/pers. E/ piemērotais drošības līdzeklis – apcietinājums – atstāts negrozīts.

No /pers. E/ valsts labā piedzīti 1206,75 *euro* – procesuālie izdevumi par advokātu palīdzību.

[1.3] Ar pirmās instances tiesas spriedumu /pers. D/ un /pers. E/ atzīti par vainīgiem un sodīti pēc Krimināllikuma 253.[1]panta otrās daļas par to, ka viņi personu grupā pēc iepriekšējas vienošanās neatļauti iegādājās un glabāja narkotisko vielu realizācijas nolūkā, kā arī personu grupā pēc iepriekšējas vienošanās neatļauti realizēja narkotisko vielu.

[2] Ar Rīgas apgabaltiesas 2018.gada 5.jūnija lēmumu, iztiesājot krimināllietu apelācijas kārtībā sakarā ar apsūdzēto /pers. D/ un /pers. E/ apelācijas sūdzībām, Rīgas pilsētas Pārdaugavas tiesas 2017.gada 22.novembra spriedums atstāts negrozīts.

No /pers. E/ valsts labā piedzīti 180 *euro* – procesuālie izdevumi par aizstāvja darbu apelācijas instances tiesā.

[3] Par apelācijas instances tiesas lēmumu /pers. D/ iesniedzis kasācijas sūdzību, kurā lūgts atcelt Rīgas pilsētas Pārdaugavas tiesas 2017.gada 22.novembra spriedumu un Rīgas apgabaltiesas 2018.gada 5.jūnija lēmumu un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai Rīgas apgabaltiesā.

Apsūdzētā /pers. D/ ieskatā, abu zemāko instanču tiesas pieļāvušas Kriminālprocesa likuma būtiskus pārkāpumus šā likuma 575.panta trešās daļas izpratnē, kas noveda pie nelikumīgiem nolēmumiem un izraisa abu nolēmumu atcelšanu. Kasācijas sūdzībā pausto viedokli /pers. D/ pamatojis ar tālāk izklāstītajiem argumentiem.

[3.1] /pers. D/ konsekventi nav atzinis sevi par vainīgu pret viņu celtajā apsūdzībā pēc Krimināllikuma 253.[1]panta otrās daļas.

Apelācijas instances tiesa nav vērtējusi lietā iegūtās ziņas par faktiem to kopumā un savstarpējā sakarībā un ir pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 127.-130.panta pārkāpumus, kas ietekmēja tiesiska, pamatota un taisnīga nolēmuma pieņemšanu.

[3.2] Tiesa atzinusi policijas darbinieku /pers. F/, /pers. G/ un /pers. H/ sniegtās liecības par /pers. D/ vainas ticamiem pierādījumiem, taču vienlaikus nav ņēmusi vērā Kriminālprocesa likuma 128.panta prasības par pierādījumu ticamību un nav izvērtējusi pierādījumus to kopumā un savstarpējā sakarībā.

Apelācijas instances tiesa nav izvērtējusi to, vai liecinieki /pers. G/ un /pers. H/ varēja atpazīt /pers. D/ pēc balss gadījumā, ja iepriekš nekad nebija dzirdējuši viņa balsi.

Pirmstiesas izmeklēšanā liecinieki /pers. F/, /pers. G/ un /pers. H/ liecinājuši, ka /pers. I/ (eksperimenta veicējs) divas reizes zvanījis no sava mobilā telefona uz /pers. D/ it kā piederošo mobilo telefonu, taču lietas materiālos nav pierādījumu tam, ka mobilais telefons, uz kuru zvanījis /pers. I/, būtu piederējis /pers. D/.

Apelācijas instances tiesa nav vērtējusi to, ka apsūdzības liecinieku sniegtās liecības nav konsekventas un neapstiprinās ar objektīvajiem lietā esošajiem pierādījumiem. Tiesai bija jāvērtē minēto liecinieku liecības kopsakarā ar /pers. D/ aizstāvja norādītajiem iemesliem šo liecību apšaubīšanai un visiem lietā esošajiem pierādījumiem.

Novērtējot lietā esošo pierādījumu pietiekamību un ticamību, tiesai bija jāargumentē, kādēļ daļai pierādījumu piešķirama augstāka ticamība salīdzinājumā ar citiem pierādījumiem.

[3.3] /pers. D/ piesaiste narkotisko vielu izplatīšanai nav konstatēta un lietā nav gūti objektīvie pierādījumi tam, ka /pers. D/ būtu runājis par narkotisko vielu realizāciju ar liecinieku /pers. I/. Ņemot vērā, ka liecinieks /pers. I/ ir miris, nebija iespējams pārbaudīt viņa liecības tiesas sēdē un uzdot viņam jautājumus, lai novērstu pretrunas starp viņa liecībām un /pers. E/ un /pers. D/ sniegtajām liecībām.

Dzīvoklī, kurā dzīvojis /pers. D/ un kurā uzturējies arī /pers. E/, narkotiskās vielas kratīšanas laikā netika atrastas. Tas apstiprina /pers. D/ teikto, ka viņš nenodarbojas ar narkotisko vielu izplatīšanu vai glabāšanu. Savukārt dzīvoklī atrastais mobilais telefons bez SIM kartes, uz kuru /pers. I/ zvanījis pirms narkotisko vielu iegādāšanās no /pers. E/, pieder /pers. E/. Turklāt tiesa nav ņēmusi vērā liecinieču /pers. J/ un /pers. K/ pirmstiesas procesā sniegtās liecības, ka viņas nav redzējušas to, ka /pers. D/ būtu tirgojis narkotikas.

[3.4] Ne pirmstiesas izmeklēšanā, ne arī tiesas izmeklēšanas laikā neguva apstiprinājumu tas, ka noziedzīgs nodarījums izdarīts personu grupā pēc iepriekšējas vienošanās, jo lietas materiālos nav pierādījumu tam, ka /pers. D/ būtu vienojies ar /pers. E/ izdarīt noziedzīgu nodarījumu. Tādējādi apelācijas instances tiesa ir pārkāpusi Kriminālprocesa likuma 19.panta trešās daļas prasības.

Apelācijas instances tiesa nav pamatojusi lēmumu ar tiešiem, pietiekamiem, pieļaujamiem un ticamiem pierādījumiem un tādējādi pārkāpusi Kriminālprocesa likuma 15. un 19.pantu.

[3.5] Apelācijas instances tiesa nav izvērtējusi, vai speciālā izmeklēšanas eksperimenta laikā iegūtās ziņas var izmantot /pers. D/ un /pers. E/ vainīguma pierādīšanai un vai izmantotie pierādījumi ir pieļaujami.

Tiesa nav ņēmusi vērā Augstākās tiesas judikatūrā paustās atziņas par to, ka speciālo izmeklēšanas eksperimentu un operatīvo eksperimentu var veikt vienīgi pret konkrētu personu, attiecībā uz kuru tiek veikta operatīvā izstrāde, turklāt tajā gadījumā, ja par šo personu ir informācija, kas dod pamatu turēt šo personu aizdomās par noziedzīga nodarījuma gatavošanu vai izdarīšanu. Savukārt izskatāmajā lietā ir veikts speciālais izmeklēšanas eksperiments pret /pers. D/ kā pret personu, kura nodarbojas ar narkotisko vielu realizāciju. Šī eksperimenta ietvaros tika aizturēts /pers. E/, kas realizēja /pers. I/ narkotiskās vielas. Būdams nopratināts tiesas sēdē, /pers. E/ liecināja, ka viņš ir tā persona, ar kuru /pers. I/ runājis pa telefonu par narkotisko vielu realizāciju.

Apelācijas instances tiesa nav ņēmusi vērā un vērtējusi iepriekš norādītos apstākļus, tādēļ tās lēmumu nevar uzskatīt par pamatotu un Kriminālprocesa likuma 511. un 512.panta prasībām atbilstošu.

[3.6] Pretēji Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrā paustajam /pers. D/ tiesības apstrīdēt apsūdzības pierādījumus tika nepamatoti ierobežotas, jo liecinieks /pers. M/ netika nopratināts apelācijas instances tiesas sēdē, kā rezultātā /pers. D/ tika liegta iespēja uzdot jautājumus šim lieciniekam.

Ņemot vērā, ka liecinieka /pers. M/ liecības izmantotas /pers. D/ vainas pierādīšanā, apelācijas instances tiesas viedoklis, ka šī liecinieka liecības nav būtiskas, ir nepamatots.

Tādējādi apelācijas instances tiesa nav ievērojusi Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas prasības un tā rezultātā pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 574.panta 2.punktā norādīto pārkāpumu.

[4] Par apelācijas instances tiesas lēmumu apsūdzētais /pers. E/ iesniedzis kasācijas sūdzību, kurā lūgts atcelt Rīgas apgabaltiesas 2018.gada 5.jūnija lēmumu pilnībā un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai Rīgas apgabaltiesā.

Kasācijas sūdzībā pausto lūgumu /pers. E/ pamatojis ar tālāk izklāstītajiem argumentiem.

[4.1] Apelācijas instances tiesa nepamatoti atstājusi negrozītu pirmās instances tiesas notiesājošu spriedumu un noraidījusi /pers. E/ apelācijas sūdzību, kā rezultātā pieļāvusi Krimināprocesa likuma 574.panta 1.punktā norādīto Krimināllikuma pārkāpumu, kas izpaužas Krimināllikuma 19.panta nepareizā piemērošanā, kā arī Krimināprocesa likuma 574.panta 2.punktā norādīto Krimināllikuma pārkāpumu, kas izpaužas Krimināllikuma 253.[1]panta otrās daļas nepareizā piemērošanā, kvalificējot noziedzīgu nodarījumu.

[4.2] /pers. E/ uzskata, ka apelācijas instances tiesa pieļāvusi Krimināprocesa likuma 15., 19., 127., 130., 172., 176., 203., 212., 501.panta, 511.panta otrās daļas, 512., 520.panta un 564.panta ceturtās daļas pārkāpumus, kas atzīstami par Krimināprocesa likuma būtiskiem pārkāpumiem šā likuma 575.panta trešās daļas izpratnē un noveda pie nelikumīga nolēmuma.

Norādes uz iepriekš norādītajiem Krimināprocesa likuma pārkāpumiem /pers. E/ pamatojis ar tālāk izklāstītajiem argumentiem.

[4.2.1] Lietā nav pierādījumu tam, ka /pers. E/ izdarījis Krimināllikuma 253.[1]panta otrajā daļā paredzēto sevišķi smagu noziedzīgu nodarījumu personu grupā pēc iepriekšējas vienošanās.

[4.2.2] Apelācijas instances tiesa nepamatoti atzinusi, ka pirmās instances tiesa pareizi izvērtējusi lietā iegūtos pierādījumus un taisījusi notiesājošu spriedumu.

Tiesa nepamatoti piekritusi pirmās instances tiesas atziņai, ka speciālais izmeklēšanas eksperiments apstiprināts atbilstoši Krimināprocesa likuma 212.panta ceturtās daļas nosacījumiem un ir likumīgs, jo 2017.gada 22.marta situācija esot vērtējama kā neatliekams gadījums. Turklāt apelācijas instances tiesa nepamatoti atzinusi, ka speciālais izmeklēšanas eksperiments veikts pret /pers. E/.

[4.2.3] Apelācijas instances tiesa kļūdaini atzinusi, ka pirmās instances tiesa pamatoti nolasījusi liecinieka /pers. I/ liecības Krimināprocesa likuma 501.panta kārtībā un ka /pers. I/ liecības apstiprinās ar speciālā izmeklēšanas eksperimenta protokolā fiksētajām ziņām, policijas darbinieku /pers. F/, /pers. G/, /pers. H/, /pers. O/ un /pers. P/ pirmās instances tiesā sniegtajām liecībām, kā arī citiem pierādījumiem.

[4.2.4] Apelācijas instances tiesas atzinums, ka pret /pers. E/ celtā apsūdzība nav saistīta ar /pers. M/ sniegtajām ziņām, ir nepamatots. Kļūdains ir arī atzinums, ka /pers. E/ inkriminētais noziedzīgais nodarījums izdarīts personu grupā pēc iepriekšējas vienošanās.

[4.2.5] Apelācijas instances tiesa nepamatoti pievienojusies pirmās instances tiesas viedoklim, ka abu apsūdzēto notiesāšana nav pamatota vienīgi vai izšķirošā mērā ar liecinieku /pers. I/ un /pers. M/ sniegtajām liecībām un ka policijas darbinieku liecības apstiprinās ar /pers. E/ sniegtajām liecībām. Tiesa nepamatoti nav konstatējusi pretrunas starp nopratināto liecinieku liecībām un /pers. E/ sniegtajām liecībām, savukārt šīs pretrunas var izraisīt šaubas par apsūdzēto vainīgumu.

Motīvu daļa

[5] Senāts atzīst, ka Rīgas apgabaltiesas 2018.gada 5.jūnija lēmums ir atceļams pilnībā un lieta nosūtāma jaunai izskatīšanai Rīgas apgabaltiesā.

[5.1] Krimināprocesa likuma 511.panta otrā daļa noteic, ka spriedumam jābūt tiesiskam un pamatotam. Spriedums ir tiesisks un pamatots, ja tas atbilst Krimināprocesa likuma 512.panta prasībām.

Saskaņā ar Krimināprocesa likuma 512.panta pirmo daļu tiesa, taisot spriedumu, pamatojas uz materiālo un procesuālo tiesību normām. Savukārt norādītā panta otrā daļa paredz, ka tiesa spriedumu pamato ar pierādījumiem, kuri pārbaudīti tiesas sēdē, un rakstveida pierādījumiem un dokumentiem, kuri norādīti lēmumā par krimināllietas nodošanu tiesai, vai ar pierādījumiem, kurus saskaņā ar šā likuma 125.panta noteikumiem nav nepieciešams pārbaudīt.

Norādītās prasības attiecas arī uz apelācijas instances tiesas nolēmumiem.

Atbilstoši Krimināprocesa likuma 564.panta ceturtās daļas prasībām apelācijas instances tiesas nolēmuma motīvu daļā norādāms apelācijas instances tiesas atzinums par apelācijas sūdzības vai protesta pamatotību, apstākļi, ko noskaidrojusi apelācijas instances tiesa, pierādījumi, kas apstiprina apelācijas instances tiesas atzinumu, motīvi, kāpēc apelācijas instances tiesa noraida kādus pierādījumus, un likumi, pēc kuriem tā vadās.

Senāts atzīst, ka apelācijas instances tiesa, iztiesājot krimināllietu, minētās tiesību normas nav ievērojusi.

[5.2] Senāts konstatē, ka pirmās instances tiesas atzinums par apsūdzēto /pers. D/ un /pers. E/ vainīgumu viņiem inkriminētajā noziedzīgajā nodarījumā pamatots tostarp ar pierādījumiem, kas iegūti speciālās izmeklēšanas darbības – izmeklēšanas tiesneša akceptētā un policijas veiktā speciālā izmeklēšanas eksperimenta – rezultātā.

Apsūdzētie /pers. E/ un /pers. D/ iesniegtajās apelācijas sūdzībās ir apstrīdējuši speciālās izmeklēšanas darbības – speciālā izmeklēšanas eksperimenta – tiesiskumu, tostarp norādot uz apstākli, ka eksperiments tika akceptēts attiecībā uz apsūdzēto /pers. D/, taču tā īstenošanas rezultātā tika aizturēta cita persona – /pers. E/.

Apelācijas instances tiesa pirmās instances tiesas spriedumu atstājusi negrozītu.

[5.3] Apelācijas instances tiesa konstatējusi, ka:

1) ierosinājumā par speciālā izmeklēšanas eksperimenta veikšanu, kuru atbilstoši Kriminālprocesa likuma 212.panta ceturtās daļas noteikumiem apstiprinājis prokurors, ir lūgts veikt speciālo izmeklēšanas eksperimentu pret /pers. D/ vai personu (personām), kas darbojas viņa uzdevumā, lai pārtrauktu noziedzīgu nodarījumu – narkotisko un psihotropo vielu tirdzniecību;

2) pēc minētā eksperimenta veikšanas izmeklēšanas tiesnesei tika lūgts izvērtēt veiktā speciālā izmeklēšanas eksperimenta tiesiskumu, norādot, ka eksperimenta rezultātā tika aizturēti /pers. E/ un /pers. D/;

3) ar izmeklēšanas tiesneses lēmumu atzīts, ka pastāvēja neatliekams gadījums, kura dēļ prokurors apmierinājis procesa virzītāja ierosinājumu par speciālā izmeklēšanas eksperimenta veikšanu, un speciālais izmeklēšanas eksperiments tika uzsākts pamatoti.

Pamatojoties uz konstatētajiem apstākļiem, apelācijas instances tiesa atzinusi, ka speciālā izmeklēšanas darbība veikta likumīgi, turklāt ne tikai attiecībā uz /pers. D/, bet arī uz personu, kura darbojās tās uzdevumā – /pers. E/.

[5.4] Senāts konstatē, ka procesa virzītāja ierosinājumā izvērtēt veiktās speciālās izmeklēšanas darbības tiesiskumu norādīts, ka speciālā izmeklēšanas eksperimenta laikā šīs darbības dalībnieks narkotisko vielu iegādājās no /pers. E/, savukārt /pers. D/ tika aizturēts vēlāk.

Turklāt pretēji apelācijas instances tiesas konstatētajam no izmeklēšanas tiesneses lēmuma rezolutīvās daļas redzams, ka tiesnese atzinusi par pamatotu speciālās izmeklēšanas darbības – speciālā izmeklēšanas eksperimenta – uzsākšanu pret /pers. D/. Proti, izmeklēšanas tiesnese ir izvērtējusi speciālā izmeklēšanas eksperimenta tiesiskumu pret /pers. D/, taču nav izdarījusi atzinumu par /pers. E/ iesaistīšanas šajā speciālajā izmeklēšanas darbībā tiesiskumu.

Kriminālprocesa likuma 225.pantā ir uzskaitīti nosacījumi, kas jāievēro, lai veiktu speciālo izmeklēšanas eksperimentu. Norādītā panta pirmās daļas 1.punkts noteic, ka speciālo izmeklēšanas eksperimentu veic, pamatojoties uz izmeklēšanas tiesneša lēmumu, ja ir pamats uzskatīt, ka persona agrāk ir izdarījusi noziedzīgas darbības un gatavojas izdarīt, vai ir uzsākusi tādas pašas noziedzīgas darbības.

Senāts konstatē, ka apelācijas instances tiesa nav izvērtējusi, vai ierosinājums par speciālā izmeklēšanas eksperimenta veikšanu saturēja ziņas, kas varētu būt par pamatu minētās speciālās izmeklēšanas darbības veikšanai pret /pers. E/.

Senāts atzīst, ka minētajiem apstākļiem ir būtiska nozīme, lai izvērtētu, vai /pers. E/ likumīgi iesaistīts speciālajā izmeklēšanas eksperimentā un šī eksperimenta rezultātā iegūtie pierādījumi ir izmantojami viņa vainīguma pamatošanā.

Turklāt apelācijas instances tiesa nav izvērtējusi, vai minētā speciālā izmeklēšanas darbība vispār tika veikta pret /pers. D/, pret kuru uzsākto speciālo izmeklēšanas eksperimentu izmeklēšanas tiesnese atzinusi par pamatotu.

[5.5] Viens no Kriminālprocesa likumā noteiktajiem pierādījumu vērtēšanas kritērijiem ir pierādījumu pieļaujamība, kuras nosacījumi ietverti Kriminālprocesa likuma 130.pantā. No šā panta otrās daļas izriet nepieciešamība izvērtēt, vai pierādījums iegūts, ievērojot kriminālprocesa pamatprincipus, bet no šā panta trešās daļas – izvērtēt, vai pierādījuma iegūšanā nav pieļauti Kriminālprocesa likuma pārkāpumi.

Pienācīgi neizvērtējot veiktā speciālā izmeklēšanas eksperimenta tiesiskumu un tā rezultātā iegūto pierādījumu pieļaujamību, apelācijas instances tiesa ir pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 130.panta, 564.panta ceturtās daļas, 511.panta otrās daļas un 512.panta pārkāpumus, kas atzīstami par Kriminālprocesa likuma būtiskiem pārkāpumiem šā likuma 575.panta trešās daļas izpratnē un noveduši pie nelikumīga nolēmuma, kā rezultātā apelācijas instances tiesas lēmums atceļams un lieta nosūtāma jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

[5.6] Senāts atzīst par nepamatotu apsūdzētā /pers. E/ apgalvojumu, ka pirmās instances tiesa, nolasot liecinieka /pers. I/ iepriekš sniegtās liecības, pieļāvusi Kriminālprocesa likuma pārkāpumu.

Norādītais /pers. E/ kasācijas sūdzības motīvs jau tika izvērtēts apelācijas instances tiesā. Tiesa argumentēti atzinusi, ka liecinieka liecības pamatoti pārbaudītas, nolasot tās, jo tiesa konstatējusi, ka /pers. I/ ir miris, savukārt saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 501.panta 3.punktu jebkuras personas konkrētajā kriminālprocesā agrāk sniegtu liecību var nolasīt vai atskaņot tiesā, ja liecības sniedzējs nav klāt tiesas sēdē tāda iemesla dēļ, kas izslēdz iespēju ierasties tiesā.

[5.7] Senāts atzīst par nepamatotu apsūdzētā /pers. D/ kasācijas sūdzībā ietverto norādi uz Kriminālprocesa likuma 15. un 20.panta pārkāpumu, kas, apsūdzētā ieskatā, izpaudies liecinieka /pers. M/ pirmstiesas izmeklēšanā sniegto liecību prettiesiskā pārbaudīšanā, tās nolasot.

Augstākās tiesas judikatūrā, analizējot Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumus saistībā ar Kriminālprocesa likuma 15., 20.pantā noteiktajām tiesībām uz taisnīgu tiesu un tiesībām uz aizstāvību, izdarīti šādi atzinumi:

1) ja liecinieks uz tiesas sēdi nav ieradies, jāpastāv pamatotam liecinieka neierašanās iemeslam;

2) tiesām jāizdara viss, ko no tām saprātīgi varēja sagaidīt, lai nodrošinātu liecinieka ierašanos uz tiesas sēdi;

3) tiesai jāizvērtē, vai to personu, kuras apsūdzētajam nav bijis iespējams iztaujāt, pirmstiesas procesa laikā sniegtās liecības nav atzīstamas par būtisku pierādījumu, kas var izšķirt lietas iznākumu (*Augstākās tiesas 2017.gada 6.decembra lēmums lietā Nr. SKK-507/2017 (ECLI:LV:AT:2017:1206.11354006211.1.L), 2018.gada 16.augusta lēmums lietā Nr. SKK-237/2018 (ECLI:LV:AT:2018:0816.11092028113.3.L)*).

No krimināllietas materiāliem redzams, ka uz pirmās instances tiesas sēdi liecinieks /pers. M/ ticis aicināts ierasties, nosūtot pavēstes, un nebija ieradies divas reizes – 2017.gada 26.jūlijā (*1.sējuma 250.-252.lapa*) un 14.augustā (*2.sējuma 9.-10.lapa*). Turklāt tiesas sēdēs 2017.gada 26.jūlijā,

14.augustā un 22.augustā tiesa pieņēmusi lēmumu par liecinieka /pers. M/ piespiedu atvešanu uz nākamo tiesas sēdi, taču to nav bijis iespējams izpildīt.

Ņemot vērā, ka uz tiesas sēdi 2017.gada 28.augustā liecinieks /pers. M/ nebija ieradies un piespiedu atvešana bijusi nesekmīga, prokurors lūdzis nolasīt liecinieka /pers. M/ liecības. Uzklausījusi procesā iesaistīto personu viedokli, pirmās instances tiesa nolēmusi nolasīt liecinieka /pers. M/ sniegtās liecības, pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 501.panta 4.punktu (*2.sējuma 38.lapa*).

No lietas materiāliem redzams, ka arī uz apelācijas instances tiesas sēdi 2018.gada 24.maijā liecinieks /pers. M/ ticis aicināts ierasties, nosūtot pavēsti, un nebija ieradies (*2.sējuma 152.-153.lapa*). Turklāt tiesas sēdē 2018.gada 24.maijā tika pieņemts lēmums par liecinieka /pers. M/ piespiedu atvešanu, taču to nav bijis iespējams izpildīt (*2.sējuma 149.-150.lapa*).

Izņemot norādīto, apelācijas instances tiesa noskaidrojusi, ka liecinieks /pers. M/ atbrīvojies no Rīgas Centrālcietuma 2018.gada 28.februārī, taču viņa atrašanās vieta nav zināma (*2.sējuma 161.lapa*).

Ņemot vērā, ka uz tiesas sēdi 2018.gada 5.jūnijā liecinieks /pers. M/ nebija ieradies un piespiedu atvešana bijusi nesekmīga, prokurors lūdzis nolasīt liecinieka /pers. M/ liecības saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 501.panta 4.punktu. Apelācijas instances tiesa atzinusi, ka tikušas izsmeltas visas iespējas, lai nodrošinātu liecinieka /pers. M/ ierašanos uz tiesas sēdi un, pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 501.panta 4.punktu, nolasījusi liecinieka /pers. M/ liecības (*2.sējuma 160.-162.lapa*).

Ievērojot norādīto, Senāts atzīst, ka abu zemāko instanču tiesas ir izdarījušas visu, ko no tām saprātīgi varēja sagaidīt, lai nodrošinātu liecinieka /pers. M/ ierašanos uz tiesas sēdi, taču tas nav izdevies, tādēļ tiesa saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 501.panta 4.punktu pamatoti nolasījusi liecinieka /pers. M/ pirmstiesas kriminālprocesā sniegtās liecības.

[5.8] Pārējie apsūdzēto /pers. D/ un /pers. E/ kasācijas sūdzībās norādītie argumenti ir saistīti ar pierādījumu vērtēšanu un lietas faktisko apstākļu noskaidrošanu, kas ietilpst apelācijas instances tiesas kompetencē.

[6] Ar pirmās instances tiesas spriedumu /pers. D/ un /pers. E/ piemērotais drošības līdzeklis – apcietinājums – atstāts negrozīts. Apelācijas instances tiesa nav atcēlusi vai grozījusi pirmās instances tiesas spriedumu šajā daļā.

Kriminālprocesa 272.panta ceturtā daļa noteic, ka pamats apcietinājumam var būt tiesas spriedums par smaga vai sevišķi smaga nozieguma izdarīšanu, par kuru piespriests brīvības atņemšanas sods.

Senāts atzīst, ka, atceļot Rīgas apgabaltiesas 2018.gada 5.jūnija lēmumu pilnībā un nosūtot lietu jaunai izskatīšanai Rīgas apgabaltiesā, apsūdzētajiem piemērotais drošības līdzeklis – apcietinājums – atstājams negrozīts, jo ar pirmās instances tiesas spriedumu /pers. D/ un /pers. E/ piespriests brīvības atņemšanas sods par sevišķi smaga nozieguma izdarīšanu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 585. un 587.pantu, tiesa

nolēma:

atcelt Rīgas apgabaltiesas 2018.gada 5.jūnija lēmumu pilnībā un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai Rīgas apgabaltiesā.

Apsūdzētajiem/pers. D/ un /pers. E/ turpināt piemērot drošības līdzekli – apcietinājumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

A. Poļakova A. Branta P. Dzalbe